

Buurtverbeterplan 110-Morgen

Inhoud

1. Inleiding	4
1.1 Leeswijzer	5
1.2 Wat is een Buurtverbeterplan?	5
1.3 Relatie met Wijk aan Zet	6
1.4 Aanpak Buurtverbeterplan	6
2. 110-Morgen in cijfers	8
3. Kansen en opgaven	10
3.1 Samen wonen en samen leven in een betrokken buurt	10
3.2 Ondersteuning in werk en inkomen	11
3.3 Wonen in een duurzame en toekomstbestendige woning	12
3.4 Een aantrekkelijke buitenruimte voor jong en oud	14
3.5 Een veilig gevoel in een veilige buurt	16
3.6 Een goed bereikbaar 110-Morgen	17
4. Actieplanning	18
4.1 Blijvende betrokkenheid	18
4.2 Gangmakersgroepen	18
4.3 Acties	19
4.4 Koppelkansen	25

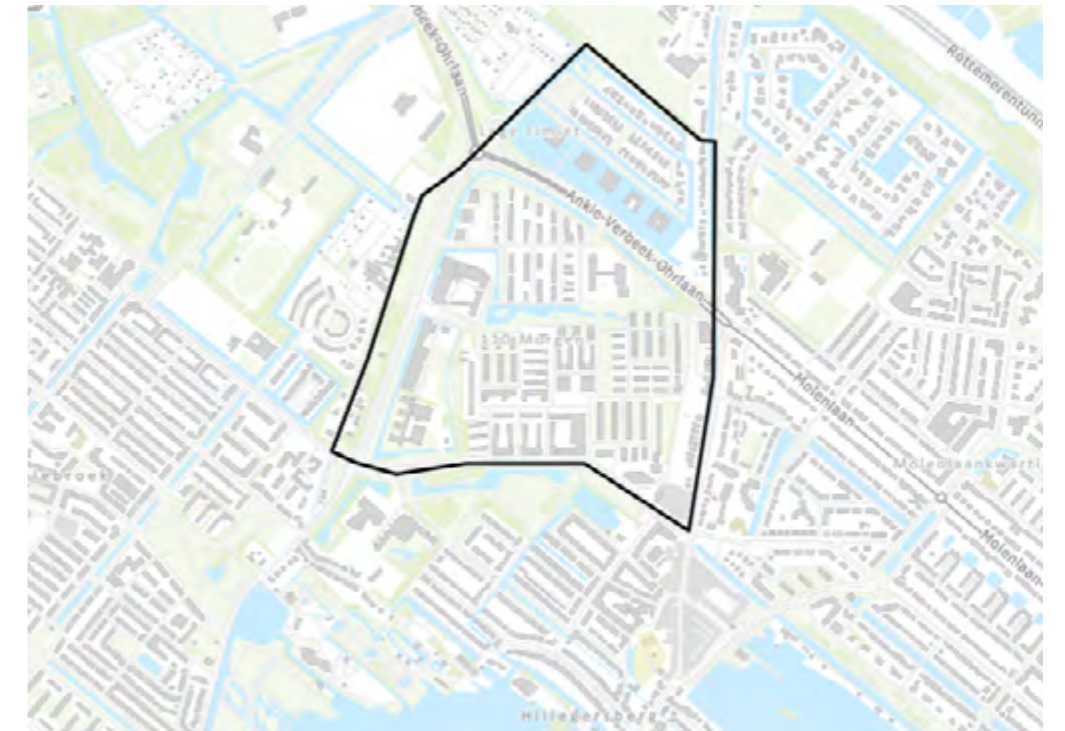
1. Inleiding

110-Morgen is een groene buurt in Hillegersberg-Noord. De buurt kent een mix van bewoners uit verschillende culturen en telt 2100 woningen. De buurt is ontstaan in de vijftiger jaren en is een typische naoorlogse arbeidersbuurt, met lage flats in systeembouw en veel groenvoorzieningen. De meeste straten in de buurt zijn vernoemd naar Griekse en Romeinse goden en helden. Het noordelijke deel van de buurt is ongeveer 20 jaar oud en hiermee een stuk nieuwer. De buurt kenmerkt zich door een relatief hoog aandeel (72%) sociale huur.

Veel bewoners wonen met plezier in 110-Morgen. Het is een buurt waar veel activiteiten plaatsvinden door vrijwilligers en waar kansen liggen. De bewonersorganisatie, DOCK en Thuis op Straat zijn zeer actief en verschillende zorgpartijen zijn gehuisvest in de buurt. Arcadia is als Huis van de Wijk succesvol, met name voor ouderen. Habion is de grootste en enige woningcorporatie sinds zij in 2021 met Onze Woning is gefuseerd. Habion investeert de komende jaren grootschalig in vergaande renovatie en nieuwbouw in 110-Morgen. Ook is 110-Morgen een grote kanshebber voor de komst van een warmtenet. De herstructureringsplannen van Habion en de uitrol van de energietransitie vragen om strategische investeringen van de gemeente, waarbij het opknappen van de buitenruimte slim gekoppeld kan worden aan de investeringen in de buurt.

Ook spelen er verschillende problemen, zoals verouderde woningbouw, sociale problematiek en een onverzorgde buitenruimte. Deze problematiek blijft relatief onzichtbaar, omdat de wijkstatistieken van de gemeente over een groter gebied rapporteren, namelijk heel Hillegersberg-Noord. In oktober 2020 bezocht wethouder Barbara Kathmann 110-Morgen, waarna zij heeft aangegeven een integraal plan voor 110-Morgen te willen, waarbij sociale, fysieke en veiligheidsissues worden aangepakt. De Bewonersorganisatie 110-Morgen, de Gemeente Rotterdam en woningcorporatie Habion zijn hier samen mee aan de slag gegaan. Voor u ligt de uitwerking van de formele toezegging van de wethouder voor het maken van een Buurtverbeterplan.

Zoals beschreven kampt 110-Morgen met een aantal uitdagingen, die zich vooral concentreren in het zuidelijke deel van de buurt. Hier spelen zaken zoals verouderde sociale woningbouw uit de jaren '50 en '60, relatief veel armoede, problemen in de gezinssituatie en opvoeding en psychische problematiek. Professionele partners in de buurt geven aan dat deze problematiek verergert door de instroom van vooral kwetsbare bewoners in de sociale huurwoningen. Behalve de verouderde woningbouw en sociale problematiek in de portiekflats in 110-Morgen is de buitenruimte ook sterk verzakt. Dit zorgt voor een onverzorgde aanblik, valgevaar voor ouderen en wateroverlast. De investeringen van Habion, de mogelijkheden voor de energietransitie en het opknappen van de buitenruimte zijn een vliegwieltje om de buurt verder te verbeteren.

Ligging 110-Morgen tussen Schiebroek, Oud-Hillegersberg en het Molenlaankwartier

1.1 Leeswijzer

De paragrafen 1.2 - 1.4 gaan in op wat het Buurtverbeterplan is en hoe het plan tot stand is gekomen. Hoofdstuk 2 geeft een korte statistische weergave van 110-Morgen. In hoofdstuk 3 gaan we in op de kansen en opgaven, onderverdeeld in zes thema's. Het Buurtverbeterplan sluit af met een actieplanning en een overzicht van mogelijke koppelkansen in hoofdstuk 4.

1.2 Wat is een Buurtverbeterplan?

Een Buurtverbeterplan geeft inzicht in de opgaven in een buurt vanuit het perspectief van bewoners, de woningcorporatie, partners en de gemeente. Daarnaast geeft het plan een overzicht van uitvoeringsmaatregelen om te werken aan de opgaven, voor zowel de korte als lange termijn. Het buurtverbeterplan 110-Morgen vindt oplossingen binnen bestaande beleidsprogramma's of door meer maatgerichte inzet in de buurt. Daarbij wordt over verschillende clusters van de Gemeente heen en met partners in de buurt samengewerkt en worden acties uitgewerkt. Binnen het Buurtverbeterplan onderzoeken we hoe bepaalde acties ook doelen voor andere opgaven in de buurt ten goede komen en andersom. Een voorbeeld hiervan is de verbinding met fysieke opgaven – zoals aanpassingen in het vastgoed of openbaar groen met ook sociaaleconomische opgaven – zoals schuldenproblematiek of veiligheid in de buurt. Door de verbinding met deze opgaven te leggen is het makkelijker om win-winsituaties en draagvlak voor acties in de buurt te creëren (zie 4.4). Deze acties en samenwerkingsafspraken zijn in dit plan vastgelegd. Dit vraagt om strategische keuzes en investeringen, waarbij de gemeente aansluit bij de plannen van Habion, en de opgaven vanuit de energietransitie en leefbaarheid in de buurt. Het Buurtverbeterplan beoogt ook het wijkgerichte werken te versterken, waarin verbetering in de samenwerking binnen de gemeente, met de wijkpartners en ondernemers, de gebiedscommissie (vanaf circa maart 2022 de wijkraad Hillegersberg) en vooral ook de inbreng en het meedenken van de Rotterdammer centraal staat. Op deze manier kunnen we samen de kansen die voorliggen benutten en zorgen dat de buurt wordt versterkt.

1.3 Relatie met Wijk aan Zet

Het Buurtverbeterplan van 110-Morgen sorteert voor op "Wijk aan zet", de nieuwe wijk-democratie met 39 wijkraden, waar bewoners meedenken en meebeslissen over wat hun wijk nodig heeft. Wijk aan zet treedt vanaf Maart 2022 in werking. Bij de totstandkoming van het plan zijn de uitgangspunten van het programma "Wijk aan zet" gebruikt: er is een brede wijkvertegenwoordiging opgebouwd (samen met bewoners en wijkpartners, zorginstellingen als Pameijer, woningcorporatie Habion, de bewonersorganisatie, DOCK en TOS (Thuis op Straat), participatie en dialoog is vroegtijdig en op een laagdrempelige manier gestart, en er is geïnvesteerd in het uitbouwen van de interne gemeentelijke samenwerkingsrelatie in en voor de buurt.

1.4 Aanpak Buurtverbeterplan

Het Buurtverbeterplan is tot stand gekomen door een kernteam van de bewonersorganisatie 110-Morgen, de gemeente Rotterdam en woningcorporatie Habion, in nauwe samenwerking met bewoners en organisaties als DOCK, TOS en Pameijer. Met deze partijen is het perspectief van de buurt als basis van het Buurtverbeterplan genomen. Hiervoor is gebruik gemaakt van de Røringmethodiek, een methodiek die is bedacht door woningcorporatie Habion. Het is een manier om snel en gestructureerd wensen op te halen. Deze methodiek is ontwikkeld om bewoners en lokale gemeenschap optimaal te betrekken bij de veranderingen (co-creatie) van in dit geval (structurele) verbeteringen aan de buurt 110-Morgen.

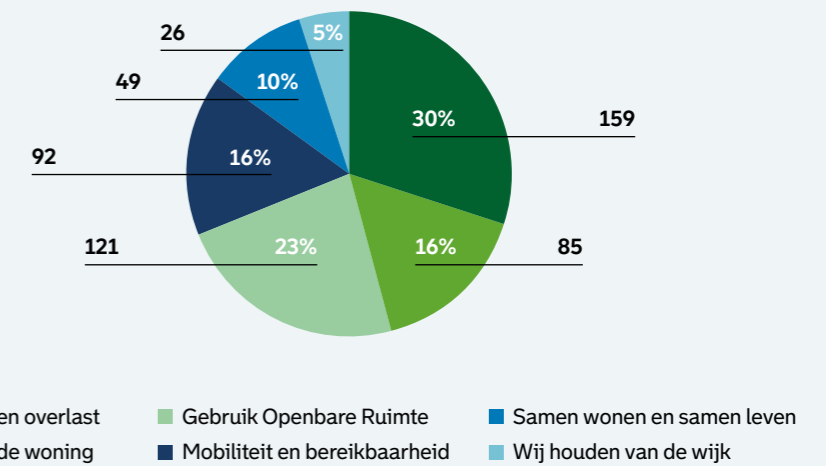
Werking

De røring start met een gedegen stakeholder-analyse om de omgeving en (mogelijke) betrokkenen in kaart te brengen. Na de stakeholderanalyse volgt de inspiratiebijeenkomst waar drie vragen centraal staan: hoe wilt u wonen in deze buurt, wat heeft u daarvoor nodig en minstens zo belangrijk: wat kunt u zelf bijdragen? De inventarisatie van de wensen en behoeften leidt tot een eerste grofmazige inventarisatie, die tijdens een werkatelier met deskundigen en bewoners aan betrokkenen wordt voorgelegd in een nieuwe bijeenkomst. Is er een akkoord, dan volgt eventueel bijstelling en verfijning en voorbereiding tot uitvoering van de acties in het plan dat op basis van de inventarisatie is gemaakt. In een cyclus van acht weken worden Gangmakerbijeenkomsten georganiseerd, waarin de voortgang wordt gemonitord. Daarnaast hielden we verdiepende gesprekken met professionele partijen in de buurt.

Al deze input is in vijf thematische werkateliers uitgediept, waarbij kansen zijn benoemd en afgetast over waar en hoe partijen met elkaar kunnen samenwerken en welke ambitie zij hebben. Ook benoemden we al concrete acties. Dit Buurtverbeterplan is hiervan het resultaat. De samenwerking en beweging start niet na vaststelling van dit document, maar is allang begonnen. Er is een grote betrokkenheid en energie om gezamenlijk 110-Morgen verder te ontwikkelen.

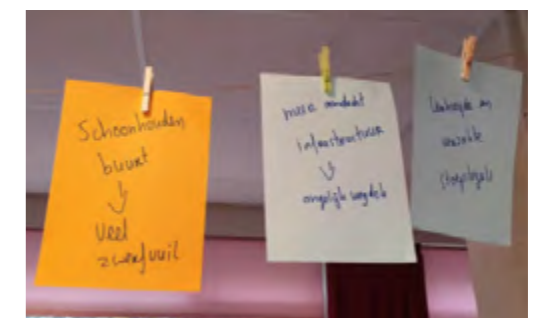
Samen met bewoners en samenwerkingspartners hebben we acties bedacht rondom de deze thema's. Deze acties zijn belangrijk voor de verbetering van de buurt de komende jaren. Een aanpak waarmee we samen met bewoners de buurt vooruit gaan helpen.

550 opgehaalde wensen tijdens de inspiratiebijeenkomsten en verdeling over thema's

Op basis van deze bij bewoners opgehaalde wensen en gesprekken met professionals is een opzet voor het Buurtverbeterplan gemaakt. De structuur van het Buurtverbeterplan is opgebouwd langs 6 thema's:

1. Samen wonen en samen leven in een betrokken buurt
2. Ondersteuning in werk en inkomen
3. Wonen in een duurzame en toekomstbestendige woning
4. Een aantrekkelijke buitenruimte voor jong en oud
5. Een veilig gevoel in een veilige buurt(*)
6. Een goed bereikbaar 110-Morgen

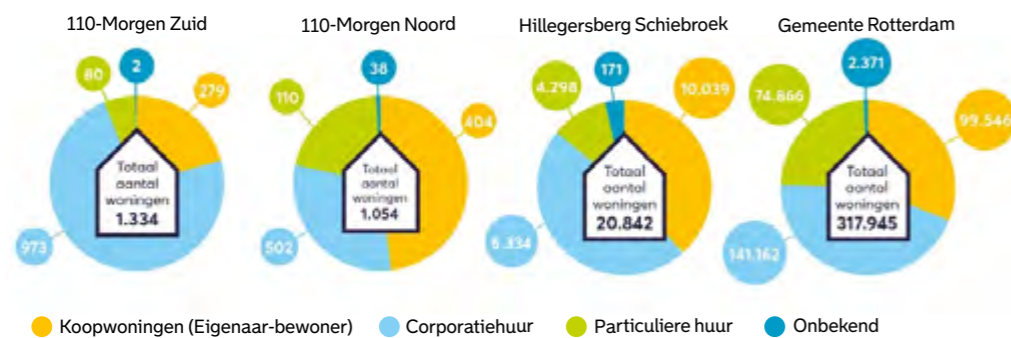

(*) Noot: door bewoners wordt de slechte conditie van de bestrating ook in termen van onveilig benoemd vanwege valgevaar. Daarom heeft dit thema ook een fysieke component in zich.

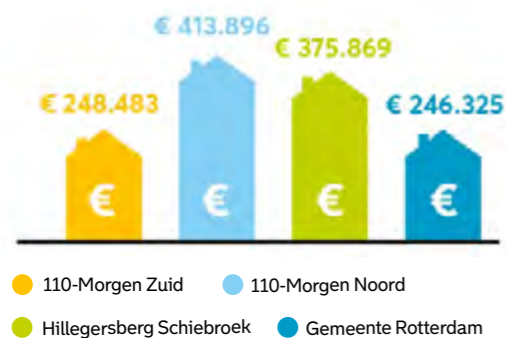
2. 110-Morgen in cijfers

110-Morgen is als buurt niet direct terug te vinden in de reguliere cijfers van de gemeente Rotterdam. Deze worden gegenereerd op het niveau van de wijk Hillegersberg Noord, waar 110-Morgen als buurt deel van uit maakt. Ten behoeve van het buurtverbeterplan is een nadere analyse uitgevoerd, waarbij zoveel als mogelijk een uitsplitsing is gemaakt van 110-Morgen ten opzichte van Hillegersberg-Noord. En waar mogelijk is zelfs 110-Morgen Zuid als schaalniveau genomen. In deze paragraaf worden er enkele toegelicht.

Eigendom woningen

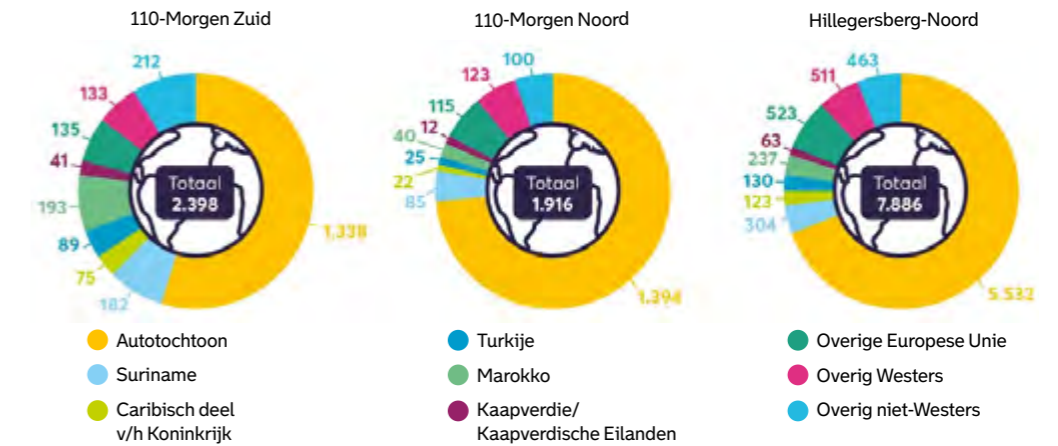
Gemiddelde WOZ-waarde

Uit deze cijfers blijkt dat 110-Morgen Zuid grotendeels uit corporatiebezit bestaat, de gemiddelde WOZ-waarde aanmerkelijk lager ligt dan in de rest van de wijk(en), maar gelijk aan het Rotterdams gemiddelde.

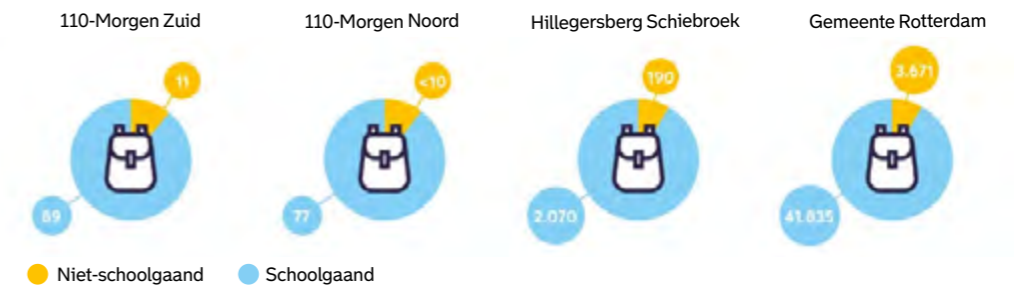
Migratie achtergrond

De diversiteit van de bewoners in 110-Morgen Zuid is aanmerkelijk groter dan elders in de wijk of in Hillegersberg Noord.

Niet schoolgaande kinderen

Niet-schoolgaande jongeren zonder startkwalificatie (NSZS) 18 t/m 22 jaar. In onderstaand figuur is het aantal niet-schoolgaande jongeren zonder startkwalificatie aangegeven ofwel jongeren zonder een diploma. In 110-Morgen Zuid is dat ongeveer 10%.

Andere leeftijdsgroepen onder bewoners met een uitkering in dit deel van de buurt, die ook geen startkwalificatie hebben, laten overigens ook forse percentages zien. Voor de groep 21-26 jaar betreft dat ongeveer 9%, voor de leeftijdsgroep 27-35 jaar 14%, 36-45 jaar is dat 17%, 46-55 jaar 23% en voor 55-67 jaar is dat 37%.

Niet in de figuren opgenomen is het aantal uitkeringen. Uit analyse van de cijfers blijkt dat ongeveer 85% van de uitkeringen in Hillegersberg-Noord komt terecht in 110-Morgen Zuid. Betreffende inwoners kampen met veelal multiproblematiek: financieel, lichamelijk, psychisch en taalachterstand (24%, 36%, 28% respectievelijk 10%).

Een-ouder-huishoudens

Verder laat de analyse ook zien dat in 110-Morgen Zuid het aantal alleenstaande ouders twee keer zo groot is dan in Hillegersberg Noord namelijk 14%. Dat wordt bevestigd door signalen uit de wijk.

De combinatie en concentratie van eerdergenoemde kenmerken in 110-Morgen Zuid, maakt duidelijk dat er specifiek aandacht nodig is voor dit deel van de wijk. Juist omdat er ook kansen liggen en ook dit deel van de wijk het verdient om de juiste aandacht te krijgen.

3. Kansen en opgaven

3.1 Samen wonen en samen leven in een betrokken buurt

In 110-Morgen woont een mix van bewoners uit verschillende culturen. De verbinding tussen jong en oud en nieuwkomers en de bewoners die al langer in de buurt wonen is belangrijk. Bewoners hebben veel ideeën over hoe je beter met elkaar kan samenleven. We vinden het belangrijk dat iedereen in de buurt bereikt wordt en mensen elkaar weer kennen. Samen hebben we verschillende oplossingsrichtingen bedacht, zodat straks iedereen zich meer thuis voelt in de buurt, beter naar elkaar omkijkt en zich uitgenodigd voelt deel te nemen aan activiteiten in de buurt.

Verbinding in de buurt

110-Morgen heeft geen basisschool, terwijl een school vaak kinderen en ouders met elkaar in contact brengt. Ook voor jongeren is er weinig te doen in de buurt en er is weinig reuring op straat. Tijdens de werkateliers zijn verschillende oplossingsrichtingen bedacht om de verbinding in de buurt aan te jagen. Verschillende ideeën hebben betrekking op het beter gebruiken van het Minervaplein, bijvoorbeeld door het opzetten van kunst- en cultuuractiviteiten of het organiseren van een versmarkt. De gemeente onderzoekt samen met de initiatiefnemers of dit mogelijk is.

'Mijn grootste speerpunt is dat ik niets liever zie dan een kleine versmarkt op het mooie Minervaplein. Juist daardoor komen allemaal bewoners van allerlei pluimage bij mekaar. Voor veel bewoners is de Bergse Dorpsstraat al te ver weg. Deze mensen zouden dan naar het Minervaplein kunnen. Daar heb je alleen maar een hele kleine markt voor nodig. Je hebt een grandioos item in handen om alle bewoners bij mekaar te brengen. Het plein moet een samensmelting van de buurt worden, waar mensen elkaar ontmoeten.'

Quote van een bewoner

Een andere manier om voor meer verbinding te zorgen is door te 'opzoomeren': samen met een groepje burens in je straat kleine activiteiten opzetten en een gemeenschap opbouwen. Binnen Habion heet dit 'thuismaken'. We gaan dit breder inzetten in 110-Morgen. In de Gerard Spronkersflat gaat de Gangmakersgroep Ouderen en Wonen een pilot-project starten ter bestrijding van eenzaamheid onder ouderen. Ten slotte wijzen veel bewoners op het belang van Thuis op Straat (TOS). Zij zullen de speeltuin in 110-Morgen samen met de bewonersorganisatie vanaf januari 2022 openhouden. Juist TOS bereikt kinderen van alle gemeenschappen die in 110-Morgen wonen. Op deze manier kunnen ouders contact maken met elkaar. Zo slaan we een brug tussen groepen mensen. Vanuit de Welzijnsopgave van de gemeente zal dit ook ondersteund worden.

Centrale communicatie over buurtactiviteiten

In de buurt is behoefte aan goede communicatie wat er in de buurt zoal wordt georganiseerd. We onderzoeken of de Bewonersorganisatie dit overzicht kan behouden via de site en krant. Habion heeft een site voor 110-Morgen opgezet en we onderzoeken verder of Mijn Rotterdam hier een rol in kan vervullen en of hier een app (zoals WijkConnect, Nextdoor of Buurtapp) voor moet worden ingezet. We richten een Gangmakersgroep Communicatie op, die meedenkt over een goede communicatiestrategie.

3.2 Ondersteuning in werk en inkomen

110-Morgen is een wijk waar relatief veel kwetsbare bewoners wonen. Dit is iets wat we vooral terug horen van organisaties in de wijk, en minder ter sprake kwam bij de bewonersbijeenkomsten. Langdurige stress als gevolg van armoede, schulden of werkloosheid kan schadelijk zijn voor de gezondheid. Samen kijken we hoe we dat in 110-Morgen kunnen verbeteren.

De schulden- en armoedeproblematiek in 110-Morgen is fors. Relatief veel mensen zitten in de schuldhulpverlening. Qua inkomen zijn momenteel ook energierekeningen een groot probleem, omdat veel panden slecht geïsoleerd zijn. Daarnaast is er sprake van een hoge werkloosheid en is er in 110-Morgen een grote groep niet-schoolgaande jongeren (18 t/m 22 jaar) zonder startkwalificatie (11%). Het aanbod aan activiteiten voor jongeren lijkt laag en er zijn weinig (leerwerk-)projecten in de buurt.

Veel mensen in de buurt zijn aan het 'overleven' en vragen niet op tijd om hulp, omdat ze een hoge drempel ervaren om hulp te vragen bij professionele hulpverleners. Er zijn wel initiatieven waar mensen laagdrempelig terecht kunnen met vragen, maar niet iedereen weet die te vinden. Dat vraagt verbetering van de communicatie over de sociale activiteiten in de wijk. Een bijkomende uitdaging is dat sommige bewoners het Nederlands niet machtig zijn en er weinig vrijwilligers zijn die als tolk zouden kunnen fungeren. In het buurtverbeterplan wordt ook gekeken of er kansen liggen om de meer kansarme bewoners op een andere wijze te bereiken dan alleen vanuit hun problematiek. Hierbij wordt bedoeld de (nieuwe) mogelijkheden te benutten die vanuit Thema Samen wonen en samen leven in een betrokken buurt worden bedacht. Denk daarbij aan nieuwe contacten vanuit Opzoomeren en Thuis maken, activiteiten in en rond de speeltuin 110-Morgen, bewonersactiviteiten en activiteiten voor de jeugd in de wijk en rond het Minervaplein, waarbij ook het Huis van de Wijk wordt betrokken. Hier liggen koppelkansen tussen ondersteuning en samenleven, maar bijvoorbeeld ook tussen werk en inkomen en de mogelijke leer- en werkkansen bij toekomstige bouw- of buitenruimteactiviteiten.

Vanuit Werk en Inkomen wordt inzet gepleegd om voor de sociale (multi)problematiek een projectgroep op te starten met de samenwerkende partners waarbij vanuit de gemeente de clusters Werk&Inkomen, en Maatschappelijke Ontwikkeling, het Jongerenloket, de gebiedsorganisatie, Welzijnsorganisatie en verschillende Netwerkpartners in de wijk, gezamenlijk de straten aanpakken waar de meeste uitkeringsgerechtigden zich bevinden met de meeste problematiek. Hierbij wordt de vanuit de volgende soorten problematiek intensief wijkgericht samengewerkt: schulden problematiek/ armoede, lichamenlijk problematiek, psychisch problematiek, ontbreken van een goede startkwalificatie, alleenstaande ouders, taalachterstand, niet digitaal vaardig. Met deze straataanpak wordt voorkomen dat in de wijk de problematiek gefragmenteerd wordt aangepakt. Vanuit Werk en Inkomen is deze aanpak eerder al geïmplementeerd in IJsselmonde en voorgesteld om ook in 110-Morgen toe te passen. Via deze aanpak krijgt de werkzoekende een veel actievere en intensievere dienstverlening dan de reguliere. Welke ontwikkelingen hebben zij nodig, is er een opleiding, scholingsvoucher nodig en welke mensen hebben die extra ondersteuning nodig en welke ondersteunde instrumenten kunnen worden ingezet zodat zij voldoende aandacht krijgen maar ook een vervolgstap kunnen maken. Vanuit de welzijnsopdracht zal hierop ook worden ingezet (denk daarbij o.a. taal, eenzaamheid, schulddienstverlening etc.).

Habion onderzoekt welke rol ze kan vervullen met betrekking tot huurverlaging en het zicht op huurachterstanden. De wijkconsulenten van Habion onderzoeken of de samenwerking met het wijkteam van de gemeente hier verder voor verbeterd kan worden.

3.3 Wonen in een duurzame en toekomstbestendige woning

Veel huizen in 110-Morgen zijn sociale huurwoningen van Habion. Deze woningen zijn in de periode 1950-1960 gebouwd en moeten worden verduurzaamd. In gesprekken met bewoners zijn veel verbeterpunten benoemd voor wonen, bijvoorbeeld wat betreft onderhoud en beheer, de toekomst van de woning en de levensloopbestendigheid voor ouderen. Daarnaast hebben verschillende professionele partijen plannen om te investeren en verduurzamen in de buurt, zodat het in de toekomst ook fijn wonen is in 110-Morgen. We streven er naar de investeringen in de buurt en de wensen van bewoners goed bij elkaar te laten aansluiten, zowel op de korte als lange termijn.

Onderhoud en beheer

Vanwege de leeftijd van de corporatiewoningen in 110-Morgen geven bewoners aan last te hebben van verschillende mankementen aan hun woning, zoals schimmelvorming, slechte isolatie, lekkage, vocht. Ook zijn de woningen vaak erg gehorig. We inventariseren breed hoe groot dit probleem is: zorginstelling Pameijer inventariseert dit in wooncomplex Arcadia en Habion kijkt met hun onderhoudsbedrijf waar dit probleem zich concentreert. Via verschillende kanalen, zoals de site van het huurdersplatform, roepen we bewoners op om problemen aan hun woning te melden. Habion kijkt op korte termijn welke acties nodig zijn om de ervaren problemen te verhelpen.

Met het oog op de levensduur voert Habion voor al haar woningen een conditiemeting uit. Deze meting is in het voorjaar van 2022 gereed. De komende tien jaar investeert Habion grootschalig in nieuwbouw en renovatie om de woningen toekomstbestendig te maken. De planning van deze herstructurering wordt gebaseerd op basis van de aandachtspunten uit dit Buurtverbeterplan en de uitkomsten van de conditiemeting.

Duurzaamheid

Slechte isolatie en hoge energierekeningen zijn een groot probleem in 110-Morgen. Op de korte termijn gaat DOCK hier in afstemming met Habion energieboxen voor uitdelen in 110-Morgen. Woningeigenaren wijzen we op de campagne 'Power voor je Huis', waarmee de gemeente Rotterdam gratis advies en ondersteuning biedt voor de verduurzaming van woningen. Op de langere termijn wordt de energievoorziening in de buurt verduurzaamd. In de Rotterdamse Transitievisie Warmte is 110-Morgen aangemerkt als kansrijk gebied om vóór 2025 met een gebiedsaanpak te starten. Eind 2020 is ambtelijk het verkenningsrapport opgeleverd met een hoge kansrijkheid voor 110-Morgen om het komende decennium van het aardgas af te gaan. Er loopt een initiatief van het consortium EnerTrans om 110-Morgen te verwarmen met een warmtenet gevoed door lokale bronnen, zoals geothermie en restwarmte van datacenters. Habion, de gemeente en het consortium EnerTrans zijn met elkaar in gesprek om de mogelijkheden van de aanleg van een warmtenet te verder inventariseren en plannings goed op elkaar af te stemmen. Hierbij hebben we ook aandacht voor hoe de komst van het warmtenet kan bijdragen aan de integrale verbeteringsopgave in 110-Morgen, bijvoorbeeld wat betreft de buitenruimte en leefbaarheid.

Duurzaamheid gaat ook over het aanpassen van de woning aan hetere zomers en perioden van piekneerslag. Een analyse (bijlage 1 en kaarten p. 8) laat zien dat vooral de omgeving van het Minervaplein in 110-Morgen last heeft van een stedelijk hitte-eiland effect. De Gangmakersgroep Minervaplein gaat acties hiervoor in kaart brengen. De gemeente Rotterdam en het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard hebben verschillende subsidie-programma's lopen om woningen en tuinen voor te bereiden of aan te passen op een extremer klimaat. De Gangmakersgroep communicatie bekijkt hoe deze beter onder de aandacht gebracht kunnen worden.

Levensloopbestendigheid

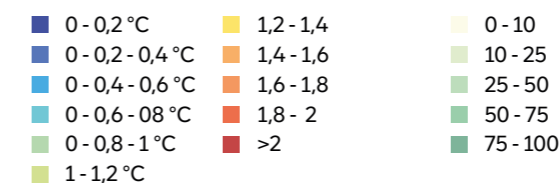
Een belangrijk aandachtspunt voor het wonen in 110-Morgen is de levensloopbestendigheid van de woningen. Er wonen veel ouderen in de buurt die niet weten hoe ze in aanmerking komen voor een nieuwe woning. Bewoners ervaren bijvoorbeeld moeite met de registratie via de website van Woonnet Rijnmond. De Gangmakersgroep levensbestendigheid woningen (bestaande uit Habion, DOCK, en zorgpartijen Laurens en Pameijer) gaat aan de slag om ouderen meer proactief te benaderen en op weg te helpen. Oplossingsrichtingen zijn het beter helpen van ouderen voor het aanmelden voor een levensbestendige woning via Woonnet Rijnmond, het actief benaderen van 75-plussers die een woning van Habion huren en hen op voorhand beter informeren over de mogelijkheden. Ook kijken we of huurders kunnen verhuizen naar een benedenwoning en daar ondersteuning bij nodig hebben. In het kader van de renovatie en nieuwbouwplannen van Habion inventariseren we of er op de langere termijn liften geplaatst kunnen worden.

Stedelijk hitte eiland effect rond Minervaplein

Groenkaart 110-Morgen

Toewijzing van de woning

Een vaak terugkomend punt heeft betrekking op de toewijzing van sociale huurwoningen in 110-Morgen: organisaties geven aan dat de laatste jaren zich in toenemende mate een groep kwetsbare bewoners zich concentreert in 110-Morgen, waardoor problematiek onbeheersbaar dreigt te worden en de balans zoekraakt. Momenteel heeft Habion weinig mogelijkheden om hierin te sturen en moet er voldaan worden aan door de gemeente opgedragen aantallen per doelgroep. Bij wijze van experiment wordt in 2022 de mogelijkheid nader onderzocht en verkend of hier toch iets in mogelijk is, gezien Habion in andere steden hier wel ervaring mee heeft.

Gevarieerd woningaanbod

110-Morgen heeft relatief veel sociale woningen (72%). Die zijn hard nodig, maar er is behoefte aan meer diversiteit in het aanbod. Bewoners geven aan dat er eigenlijk meer betaalbare woningen in het middensegment nodig zijn, zodat het voor bewoners ook makkelijker mogelijk is door te verhuizen in de buurt. Er zijn weinig mogelijkheden om een 'wooncarrière' in de buurt te maken, ervaren bewoners die in de buurt willen verhuizen. De buurt zou gebaat zijn bij meer variatie in de woningvoorraad. De eerste plek waar woningen aan de buurt worden toegevoegd is aan de Apollostraat door Habion. Hier zijn voorgesprekken voor geweest, en Habion gaat dit plan hier in een later stadium (als de situatie rondom COVID19 het toelaat) verder uitwerken samen met bewoners en organisaties. Ten slotte wordt op basis van de momenteel lopende conditiemeting de mogelijkheid tot verdichting op ander plekken in de wijk verder onderzocht.

3.4 Een aantrekkelijke buitenruimte voor jong en oud

110-Morgen is een weids opgezette, groene buurt. Veel bewoners wonen er met plezier vanwege de rust en ruimte. Toch zijn er een aantal opgaven in de buitenruimte die aandacht nodig hebben. Bewoners wijzen veelvuldig op verzakkingen, waardoor veel mensen kunnen vallen. Ook heeft de wijk te maken met wateroverlast. De aantrekkelijkheid van de buitenruimte staat ten slotte ook onder druk door naastplaatsingen en overlast van dieren zoals ganzen.

Verzakkingen

Op fysiek vlak heeft de buurt te maken met een verzakte buitenruimte en een grote zakkingssnelheid. Dit komt doordat het gebied een ingepolderd veenmoeras is. Door de verzakking ziet de buitenruimte er onverzorgd uit. De toegankelijkheid van de buitenruimte voor minder validen en ouderen staat hiermee onder druk, en er is zelfs sprake van valgevaar.

Ook is er sprake van wateroverlast door de lage ligging van de buurt ten opzichte van het omliggende gebied.

Recent is een aantal straten opnieuw betegeld, als eerste de trottoirs van de Icarusstraat en de Cliostraat. De Achillesstraat staat voor 2022 op de planning. Grote investeringen vanuit de gemeente volgen op de langere termijn. Dit hangt samen met de komst van het warmtenet en de investeringen van Habion. De gemeente wil grootschalig onderhoud hier strategisch op laten aansluiten. De samenwerkingsafspraken hierin is dat plannings goed op elkaar afgestemd worden en zo werk met werk wordt gemaakt.

Sport en spel

Bewoners vinden dat er meer plekken moeten komen die uitnodigen voor een bredere leeftijdsgroep om te bewegen. Er zijn weinig jongeren op straat en zij lijken weinig binding te hebben met de buurt. De Speeltuin 110-Morgen kan een grotere rol spelen ook voor oudere jongeren, bijvoorbeeld door bokslessen of andere activiteiten te organiseren. TOS, DOCK en bewoners gaan komende periode samen met jongeren aan de slag in de buurt om beter in kaart te brengen wat zij missen. De voorlopige planning vanuit de gemeente is (onder voorbehoud) dat in 2023 de speelplek bij de Herastraat opnieuw wordt ingericht. In 2025 is de skatebaan en het voetbalveld aan het Nestorpad, plus de speelplek aan de Orpheusstraat aan de beurt. Wensen voor deze speelplekken die tijdens acties in de buurt zijn opgehaald worden meegegeven aan Stadsbeheer. Ook organiseert Stadsbeheer zelf nog voor iedere speelplek t.z.t. een participatiebijeenkomst voor kinderen en buurtbewoners.

Verrommeling

Een belangrijk punt van aandacht in de buurt is naastplaatsingen en zwerfafval. Naastplaatsingen is gedumpt (grof)vuil dat door bewoners of bezoekers illegaal naast containers plaatsen, waarna deze berg vaak door anderen wordt aangevuld. Het veroorzaakt een verloederd straatbeeld en geeft mensen ook een onveilig gevoel. Stadsbeheer biedt bewoners al enige tijd de mogelijkheid om een container te adopteren. Dit is nog niet bij alle bewoners van de wijk bekend en dus zal hier meer bekendheid aan worden gegeven. Bovengrondse containers die nu uitnodigen tot veel en groot afval worden de komende jaren zoveel mogelijk vervangen door ondergrondse containers. Stadsbeheer, de bewonersorganisatie en Habion maken in onderling overleg een plan om naastplaatsingen te verminderen. Dit kan op verschillende manieren. We zetten in op een combinatie van voorlichting, gedragsbeïnvloeding en de inzet van handhaving.

Ook het tegengaan van zwerfvuil is een belangrijke actie. De bewonersorganisatie heeft prikkers en vuilniszakken ter beschikking. Verschillende bewoners hebben aangegeven hieraan bij te willen dragen, en ook het Wolfert Dalton College en het Vakcollege kunnen hierbij betrokken worden gezien zij in het verleden hebben meegedaan. Zo stellen we een prikkersgroep samen in 110-Morgen om zwerfvuil tegen te gaan. Bijkomend voordeel bij dergelijke acties is dat mensen elkaar weer beter leren kennen.

Overlast van dieren

Een probleem dat samenhangt met de naastplaatsingen in 110-Morgen, is overlast van dieren, voornamelijk van ganzen en ratten. Dit is echt een gedragsprobleem: rondzwervend vuil trekt vogels en ratten aan, en ook worden ganzen vaak gevoerd, soms ook uit eenzaamheid. Ganzenoverlast staat de sociale cohesie ook in de weg omdat buitenruimte onprettig is om te verblijven. Vanwege de vele facetten die dit probleem veroorzaken, denkt Stadsbeheer samen met Habion een integrale aanpak uit tegen ganzenoverlast, door middel van een combinatie van gedragsveranderings- en voorlichtingsacties (niet voeren of het plaatsen van broodbakken). We onderzoeken of aanpassingen aan het maaibeeld kunnen bijdragen en we overwegen een uitbreiding van het Algemene Plaatselijke Verordening, ofwel: het aanwijsbesluit voeren. We betrekken hier nadrukkelijk bewoners bij, omdat er veel verschillende communicatiemiddelen nodig zijn om de grote diversiteit aan bewoners te bereiken.

3.5 Een veilig gevoel in een veilige buurt

30% van de opgehaalde wensen gaan over veiligheid en overlast, waarvan het grootste deel betrekking heeft op onveiligheid door verzakkingen in de buurt (besproken in hoofdstuk 3.4). Daarnaast ervaren bewoners hinder van hangjongeren, drugsoverlast of van niet aangelijnde honden. Sommige bewoners krijgen hier een onveilig gevoel van. Deze overlast is de afgelopen jaren toegenomen. Daarnaast is er een verschil tussen het aantal meldingen dat de politie ontvangt en wat de bewoners meemaken en ervaren.

Hangjeugd en een onveilig gevoel

Bewoners wijzen op overlast door hangjongeren, en het onveilige gevoel dat zij bij andere buurtbewoners veroorzaken. De oorzaak hiervan is dat veel gezinnen hun aandacht nodig hebben voor de jongere kinderen in het gezin, waardoor de oudere kinderen uit het gezin ongezien op straat rondhangen en aldaar soms overlast veroorzaken. In wooncomplex Arcadia zijn ook specifieke problemen die nu worden aangepakt.

Drugsoverlast

Naast hangjeugd is er ook sprake van drugsoverlast. Er wordt veel lachgas gebruikt en gedeald in de buurt, een probleem dat deels samenhangt met overlast van jongeren omdat jonge jongens hiervoor worden ingezet. In combinatie met veel (ex-)drugverslaafden die in 110-Morgen wonen is dit een probleem.

Samen met bewoners en wijkpartners zijn verschillende oplossingen opgezet om het niveau van wijkveiligheid beheersbaar te houden c.q. maken. DOCK, Habion, de bewonersorganisatie, de gemeente en de wijkagent trekken samen op in een Gangmakersgroep veiligheid, om zo de wijkveiligheid te verbeteren. Concrete acties waarmee we aan de slag gaan zijn het verkennen van het opzetten van een groep buurtmoeders/buurtouders, die in kleine groepjes door de straten kunnen patrouilleren en het gesprek met hangjeugd aangaan om uit te leggen dat we samen de buurt leuk, schoon en veilig willen houden. Ook kijken we of Buurtpreventie kan worden opgezet in 110-Morgen en of de gemeente dit kan helpen faciliteren. De wijkagent helpt daarnaast met het verder in kaart brengen waar drugsproblematiek zich concentreert. Habion helpt met huuropzegging als bijvoorbeeld drugsteelt wordt geconstateerd. We verkennen of een gezamenlijk veiligheidsoverleg tussen deze partijen van toegevoegde waarde is. Ten slotte keert de wijkagent tweewekelijks terug in de buurt met een spreekuur in Arcadia, omdat dit veel bijdraagt aan het veiligheidsgevoel van mensen. We verkennen of dit spreekuur ook elders in de wijk kan terugkeren. We streven er naar het veiligheidsoverleg (als dat er komt) te koppelen aan dit spreekuur, zodat we in de buurt zichtbaar aanwezig zijn en we meteen klachten kunnen ontvangen.

Meldingsbereidheid

Een probleem dat samenhangt met veiligheid is de meldingsbereidheid. We merken dat bewoners soms meldingsmoe zijn, omdat het idee bestaat dat er niks met de meldingen wordt gedaan en er geen vorm van terugkoppeling is. Tegelijkertijd zorgen meldingen voor dossiervorming, en dossiervorming zorgt voor inzet. We ondernemen verschillende acties om de meldingsbereidheid te verhogen. We verspreiden een flyer door de buurt, we benadrukken dat overlast ook anoniem gemeld kan worden. Door spreekuur in de wijk te organiseren willen we het contact verbeteren.

3.6 Een goed bereikbaar 110-Morgen

Hoewel 110-Morgen over het algemeen goed bereikbaar is, zijn er volgens bewoners verbeterpunten wat betreft de frequentie en avondbediening. Naast het OV is er ook verbetering mogelijk op het correct gebruik van deelmobiliteit. Qua parkeren is er niet zozeer een tekort aan parkeerplaatsen, maar wordt vooral het foutparkeren als overlast gevend ervaren.

Openbaar Vervoer

Qua openbaar vervoer geven bewoners aan dat de haltes waar de bus stopt, de frequentie en de avondbediening niet optimaal zijn. Tegelijkertijd worden beslissingen hierover genomen binnen de metropoolregio, en zijn deze beslissingen mede afhankelijk van de bezettingsgraad die vaak laag is. We onderzoeken of de bestaande belbus in de buurt ook in de avonduren kan gaan rijden. Ook nemen we met de RET contact op of zij een busje ter beschikking kunnen stellen en dat bemand kan worden door vrijwilligers.

Parkeren

Er wordt geen tekort aan parkeerplekken in 110-Morgen ervaren, maar er wordt wel vaak foutief geparkeerd, bijvoorbeeld op het trottoir. Dit heeft het vervelende gevolg dat ouderen met bijvoorbeeld een rollator de stoep niet meer op of af komen. Habion, Gemeente met Stadsbeheer, Toezicht & Handhaving en de afdeling mobiliteit van Stadsontwikkeling plannen een overleg om foutparkeren te agenderen en te kijken welke gerichte acties ondernomen kunnen worden om dit probleem aan te pakken.

Deelvervoer

Deelvervoer is een goed alternatief voor het openbaar vervoer en helpt in het bereikbaar houden van 110-Morgen. Tegelijkertijd zorgen foutgeparkeerde scooters en fietsen van deelaanbieders ook voor overlast.

De gemeente zoekt uit hoe hier in andere wijken mee wordt omgegaan. Bij het vergroten van de meldingsbereidheid van bewoners vragen we hier ook aandacht voor, bijvoorbeeld via de MeldR app. De bewonersorganisatie gaat samen met de afdeling mobiliteit van Stadsontwikkeling in gesprek met aanbieders van deelmobiliteit, om te kijken hoe de parkeerzones geoptimaliseerd kunnen worden zodat er zo min mogelijk overlast wordt ervaren.

4. Actieplanning

Hoe nu verder? Het Buurtverbeterplan is een startpunt om naar de toekomst met elkaar te blijven samen werken. Nu het Buurtverbeterplan is opgesteld kunnen de handen pas echt uit de mouwen. Hierin kan de hele buurt meedoen. Samen met bewoners, partnerorganisaties, Habion en de gemeente gaan we aan de slag.

4.1 Blijvende betrokkenheid

Het proces van het Buurtverbeterplan is met drie betrokken partijen tot stand gekomen: de bewonersorganisatie, Habion en de Gemeente. Samen met deze partijen zetten we de samenwerking van het kernteam na afronding van het plan voort. Zo houden we zicht op de planning en financiën en monitoren we of de uitvoering van de plannen inderdaad leidt tot een veilige, prettige en leefbare buurt.

Daarnaast zijn er verschillende thematische Gangmakersgroepen gevormd: coalities van bewoners, organisaties en ambtenaren die samen acties op een bepaald thema bedenken, opzetten en uitvoeren. Elke 8 weken organiseert het kernteam een Gangmakersavond: hiermee zorgen we dat de Gangmakersgroepen bij elkaar komen en de voortgang wordt besproken. Op de [website 110morgen.habion.nl](https://www.110morgen.habion.nl) is alles up to date te volgen en kan een ieder blijven meedoen en meedenken.

4.2 Gangmakersgroepen

Tijdens de werkateliers zijn verschillende Gangmakersgroepen gevormd, die met acties op een bepaald thema aan de slag gaan. Tijdens de eerste bijeenkomsten gaan de Gangmakersgroepen aan de slag, benoemen ze een trekker van de groep en benoemen ze een eigen doelstelling en gewenste resultaten en wordt een kwartaalplanning opgesteld.

Gangmakersgroep	Leden
Communicatie	Habion, bewonersorganisatie, gemeente
Veiligheid en overlast (thema's parkeren, drugs, jeugdoverlast, meldingen/contact met politie en gemeente)	Gemeente, Habion, Politie, Bewonersorganisatie, Welzijnsorganisaties
Wonen (huisvesting nu en in de toekomst voor jonge en oudere bewoners)	Habion, Welzijnspartijen en gemeente
Samen leven (thema's kunst en cultuur, Thuis maken, activiteitenprogrammering, mobiliteit)	Gemeente, Habion, bewonersorganisatie en welzijnspartijen
Aantrekkelijke buitenruimte voor jongere en oudere bewoners (thema's sport en spel in de buitenruimte, verbetering Minervaplein, verzakkingen, zwerfvuil, naastplaatsingen en ganzenoverlast)	Gemeente, Bewonersorganisatie, Habion

4.3 Acties

Actie	Planning	Toelichting/Samenwerkingsafspraken
Samen wonen en samen leven in een betrokken buurt		
1. Het aanjagen van verbinding tussen bewoners in de buurt		
1a. Markt op Minervaplein	Q1-Q3 2022	Gemeente inventariseert mogelijkheid om markt te organiseren op Minervaplein.
1b. Opzetten kunst- en cultuuractiviteiten	2022-2024	Gangmakersgroep kunst & cultuur ontwikkelt initiatieven op het gebied van kunst & cultuur en zoekt hiermee naar verbinding.
1c. Combineren Opzoomeren en Thuismaken in 110-Morgen	2022	De Gangmakersgroep Verbinding in de buurt onderzoekt hoe Opzoomeren en Thuismaken opgezet en opgeschaald kan worden in 110-Morgen.
1d. Gangmakersgroep Verbinding zoekt naar meer mogelijkheden om verbinding in de buurt aan te jagen	2022	Gangmakersgroep Verbinding zoekt naar meer mogelijkheden om verbinding in de buurt aan te jagen (dmv organiseren 'Soep op de Stoep' of initiatief 'Buurtbankjes') en denkt na over meer verbinding tussen het noordelijke en zuidelijke deel van 110-Morgen.
1e. Openhouden Speeltuin 110-Morgen	Vanaf januari 2022	Thuis op Straat (TOS) en de Bewonersorganisatie houden de Speeltuin 110-Morgen vanaf januari 2022 open. Juist TOS bereikt kinderen van alle gemeenschappen die in 110-Morgen wonen. Op deze manier kunnen ouders contact maken met elkaar, en zo slaan we een brug tussen groepen mensen.
1f. Wandel activiteit Minervaplein opzetten	Reeds gestart	DOCK zet in samenwerking met de opleiding voor ergotherapeuten wandelactiviteiten op.
2. Centrale communicatie over buurtactiviteiten		
2a. Verbetering communicatie over sociale activiteiten in 110-Morgen	2022-2024	Gangmakersgroep Communicatie buigt zich over betere communicatie voor sociale activiteiten in 110-Morgen.
Ondersteuning in werk en inkomen		
1. Verbeteren van zelfredzaamheid bewoners		
1a. Gerichte straataanpak organiseren	Q1 2022	Vanuit Werk en Inkomen wordt inzet gepleegd om voor de sociale (multi)problematiek een projectgroep op te starten met de samenwerkende partners.

Actie	Planning	Toelichting / Samenwerkingsafspraken
Wonen in een duurzame en toekomstbestendige woning		
1. Onderhoud en beheer		
		Gemeente inventariseert mogelijkheid om markt te organiseren op Minervaplein.
1a. Inventarisatie schimmelproblematiek	Reeds gestart	Habion inventariseert met onderhoudsbedrijf waar probleem zich concentreert. Pameijer zet dit uit bij Arcadia.
1b. Vergroten meldingsbereidheid onderhoudsproblematiek	Reeds gestart	Habion verspreidt brief naar bewoners met oproep om onderhoudsproblematiek te melden. De oproep plaatsen we ook op de websites van het huurdersplatform en de bewonersorganisatie.
1c. Uitvoeren conditiemeting Habion	Reeds gestart, gereed Q2 2022	Habion voert een conditiemeting van haar vastgoed uit om te kijken welke investeringen waar nodig zijn om de woningvoorraad toekomstgereed te maken.
2. Duurzaamheid		
2a. Verspreiden Energiebox	Q1 2022	DOCK en Habion verspreiden een Energiebox aan huurders met tips over slim en spaarzaam energieverbruik.
2b. Inventarisatie aanleg warmtenet	2021-2025	Er loopt een initiatief van het consortium EnerTrans om 110-Morgen te verwarmen met een warmtenet Habion, de gemeente en EnerTrans zijn in gesprek om de mogelijkheden van een warmtenet te inventariseren en plannen af te stemmen. Hierbij hebben we ook aandacht voor hoe de komst van het warmtenet kan bijdragen aan de integrale verbeteringsopgave in 110-Morgen.
2c. Verbetering communicatie rondom subsidieregelingen	2022-2024	Gangmakersgroep Communicatie bekijkt hoe bewoners beter gewezen kunnen worden op beschikbare subsidie-regelingen om hun tuin en woning duurzaam en klimaatbestendig te maken.
3. Verbeteren levensloopbestendigheid woningen		
3a. Proactieve benadering senioren	Reeds gestart	Gangmakersgroep Ouderen en wonen bedenkt hoe Habion proactiever senioren kan benaderen en helpen bij het inschrijven voor een seniorenwoning of bij het verhuizen hiernaar. Ook wordt gekeken naar de zorgvraag van ouderen. Ouderenwerkers bij DOCK inventariseren welke senioren recentelijk naar 110-Morgen zijn verhuisd. Ook kijken we of er een steunpunt Wonen kan worden ingericht en wordt een pilot gestart in Arcadia om te kijken of jongeren en ouderen meer bij elkaar in complexen geplaatst kunnen worden.
3b. Inventarisatie mogelijkheid installeren liften	2022-2030	Habion inventariseert bij het renoveren van woningen en bijbehorende roringtrajecten de wens en mogelijkheid voor het installeren van liften.
4. Toewijzing van de woning	2022	Bij wijze van experiment onderzoekt Habion in 2022 de mogelijkheid om te sturen in de toewijzing van woningen.
5. Gevarieerd woningaanbod		
5a. Aanvullend onderzoek en participatie naar woonwensen	2022	Richting toekomst aanvullend participatie en onderzoek over wensen bewoners qua toevoeging buurt en in hoeverre men wooncarrière kan maken in 110-Morgen. Dit koppelen we eventueel aan klanttevredenheids-onderzoeken van Habion.
5b. Woningbouwproject Apollostraat	Q1-Q2 2022	De eerste plek waar woningen aan de buurt worden toegevoegd is aan de Apollostraat door Habion. Hier zijn voorgesprekken voor geweest. Habion gaat dit plan zodra de situatie rondom COVID19 het toelaat verder uitwerken samen met bewoners.

Actie	Planning	Toelichting / Samenwerkingsafspraken
Een aantrekkelijke buitenruimte voor jong en oud		
1. Verzakkingen		
1a. Inventarisatie verzakkingen	2022, periodiek	Wijkschouw ism bewoners, gemeente en Habion om verzakkingen beter in kaart te brengen.
1b. Communicatie over straten die op korte termijn worden aangepakt	Reeds gestart	Gangmakersgroep communicatie bedenkt kanaal en manier voor heldere, centrale communicatie welke straten op korte termijn worden herategeld en welke straten er op langere termijn volgen.
2. Sport en spel		
2a. Verruiming openingstijden en type activiteiten TOS	Q1-Q4 2022	TOS en de Bewonersorganisatie kijken of speeltuin vaker open kan en geschikt gemaakt kan worden voor jongerenactiviteiten.
2b. Faciliteren van bokslessen in 110-Morgen	Reeds gestart	Tijdens de langs-de-deur acties blijkt een bewoner uit 110-Morgen op zoek te zijn naar een locatie om bokslessen te geven. We kijken of dit in de Speeltuin 110-Morgen georganiseerd kan worden.
2c. Inventarisatie wensen van jongeren in de wijk	Reeds gestart	TOS, DOCK en bewoners gaan komende periode samen met jongeren aan de slag in de buurt om beter in kaart te brengen wat zij missen in de buurt.
3. Verrommeling		
3a. Integrale aanpak naastplaatsingen	Q1-Q2 2022	We maken een integraal plan om naastplaatsingen aan te pakken.
3b. Opzetten prikgroep 110-Morgen	Q1 2022	We werken samen aan het werven voor bewoners voor het opzetten van de coördinatie van een prikgroep 110-Morgen (er zijn al diverse mensen die prikken). De Bewonersorganisatie stelt via de gemeente vuilniszakken en prikkers ter beschikking.
3c. Containeradoptie		Vergroten van bekendheid containeradoptie & verwerven van nieuwe adoptanten.
4. Tegengaan overlast van dieren	2022	Gangmakersgroep Dierenoverlast denkt integrale actie uit tegen ganzen- en (indirect ratten)overlast, door middel van een combinatie van gedragsveranderings- en voorlichtingsacties (niet voeren of het plaatsen van broodbakken), wellicht een aanpassingen van het maaibeeld en het de mogelijkheid tot het uitbreiden van de Algemene Plaatselijke Verordening rondom het aanwijsbesluit voeren.

Actie	Planning	Toelichting / Samenwerkingsafspraken
Een veilig gevoel in een veilige buurt		
1. Hangjeugd en een onveilig gevoel		
1a. Opzetten Buurtmoeders/ Buurtpreventie	Q1 2022	Gangmakersgroep gaat de aanpak Buurtmoeders of Buurtpreventie uitwerken. Buurtmoeders lopen in groepjes consequent op vaste tijden door de buurt om jongeren aan te spreken. Buurtmoeders kennen de jongeren en hebben binding met de buurt.
1b. Spreekuur wijkagent	Reeds gestart	Het spreekuur van de wijkagent keert twee-wekelijks terug in Arcadia. We kijken of dit ook op het Minervaplein kan en of dit gekoppeld kan worden aan een breder veiligheidsoverleg.
1c. Breder veiligheidsoverleg	Q1 2022	We verkennen of een gezamenlijk veiligheids-overleg tussen partijen in de wijk van toegevoegde waarde is. Handhavende partners en welzijnswerk zitten al in een groepsapp om veiligheids- en overlastissues te bespreken.
1d. Nachtelijk toezicht Arcadia	Reeds gestart	Habion zet in Arcadia in de avonden beveiliging in. Zorgorganisaties Pameijer en Profila realiseren nachtelijke toezicht. Ten slotte is er vanuit Habion een beheercommissie opgezet. Al die maatregelen zijn genomen om de vinger aan de pols te houden ten aanzien van de leefbaarheid en het tegengaan van overlast in Arcadia.
2. Drugsoverlast		Drugsoverlast wordt gemonitord in het operationele veiligheidsoverleg. Inzet vanuit Woonoverlast kan hier ook een rol in spelen.
3. Meldingsbereidheid		
3a. Flyer verspreiden		De Gangmakersgroep veiligheid verspreidt een flyer door de om de meldingsbereidheid te verhogen en te benadrukken dat overlast ook anoniem gemeld kan worden.
4. Verkeersveiligheid		
4a. Verbeteren verkeersveiligheid Minervaplein		De gemeente verkent verder voor het Minervaplein wat makkelijk en met weinig geld te doen is tegen verkeersonveiligheid.

Actie	Planning	Toelichting / Samenwerkingsafspraken
Een goed bereikbaar 110-Morgen		
1. Openbaar vervoer		
1a. Verruiming avondbediening belbus	Q1-Q3 2022	Gemeente inventariseert mogelijkheid om markt te organiseren op Minervaplein.
	2022	De bewonersorganisatie onderzoekt samen met gemeente en maatschappelijke ontwikkeling of de belbus ook in de avonduren kan rijden.
1b. Onderzoek mogelijkheid bus RET	Reeds gestart	We nemen contact op met de RET of zij een busje ter beschikking stellen en dat bemand kan worden door vrijwilligers in de buurt.
2. Parkeren		
2a. Tegengaan foutparkeren	Q1-Q2 2022	We gaan in gesprek met Stadsbeheer, Toezicht & Handhaving, afdeling Mobiliteit van Stadsontwikkeling en de wijkagent om foutparkeren te bespreken en acties hiertegen op te zetten.
3. Deelvervoer		
3a. In kaart brengen probleem foutparkeren deelscooters	Q1-Q2 2022	De bewonersorganisatie zoekt uit in hoeverre dit een gemeentebreed probleem is, hoe dit op andere plekken wordt aangepakt en gereguleerd.
3b. Aankaarten foutparkeren deelscooters bij aanbieders deelvervoer	Q1-Q2 2022	De bewonersorganisatie gaat samen met de afdeling Mobiliteit van Stadsontwikkeling gesprek aan met aanbieders deelvervoer over overlast van foutparkeren.

4.4 Koppelkansen

Binnen het Buurtverbeterplan leggen we verbanden tussen de acties omdat deze acties ook meerdere doelen voor andere opgaven in de buurt ten goede komen en andersom. Een voorbeeld hiervan is de verbinding met fysieke opgaven – zoals aanpassingen in het vastgoed of openbaar groen met ook sociaaleconomische opgaven – zoals schuldenproblematiek of veiligheid in de buurt. Door de verbinding met deze opgaven te leggen is het makkelijker om win-winsituaties en draagvlak voor acties in de buurt te creëren. De denkrichting voor deze verbindingen is in onderstaand schema opgenomen. De Gangmakersgroepen kunnen dit overzicht gebruiken om niet alleen lijngericht aan de slag te gaan, maar juist breder te kijken naar oplossingen.

4.4 Koppelkansen

		Renovatie / nieuwbouw	Buitenruimte	Veiligheid	Klimaatadaptatie	Mobiliteit	Sociale problematiek	Sociale cohesie
Warmtenet		Afstemming werkzaamheden, overlast beperken.	Combineren met integrale aanpak buitenruimte.	Verbetering buitenruimte en tegengaan valgevaar.	Vergroening van straatprofiel, vooral in zuiden van de wijk rond Minervaplein.	Aansluiten op deelmobiliteitsoplossingen.	Betere isolatie en lagere energierekeningen, gezondere woningen/beter binnenhuisklimaat (tegenaan schimmel). Opzetten leerwerk trajecten voor bewoners uit de buurt. Educatieprojecten ter voorbereiding op loopbaan in techniek.	
Renovatie en nieuwbouw	Afstemming werkzaamheden, overlast beperken.		Combineren met integrale aanpak buitenruimte.	Verbetering buitenruimte en tegengaan valgevaar.	Vergroening daken, tegengaan wateroverlast kelders, goede ventilatie/koeling.	Aansluiten op deelmobiliteitsoplossingen.	Sociaal renoveren, (vroeg) signalering. Opzetten leerwerk trajecten voor bewoners uit de buurt.	Werven complex-ambassadeurs, evt. toevoegen ontmoetingsplaatsen in complexen.
Buitenruimte	Combineren met integrale aanpak buitenruimte.	Combineren met integrale aanpak buitenruimte.		Verbetering buitenruimte en tegengaan valgevaar, vergroening, treffen maatregelen tegen snelrijdende auto's.	Inventariseren waterberingsmaatregelen, vergroening van straten/pleinen, toevoegen schaduw, verbetering afwatering bij piekneerslag op lage plekken.	Stimuleren deelmobiliteit/fiets/wandelen. Treffen maatregelen foutparkeren. Creëren fietsparkeerplekken.	Stimuleren sporten.	Op orde brengen van buitenruimte zodat deze uitnodigt voor ontmoeting.
Veiligheid	Verbetering buitenruimte en tegengaan valgevaar.	Verbetering buitenruimte en tegengaan valgevaar.	Verbetering buitenruimte en tegengaan valgevaar, vergroening, treffen maatregelen tegen snelrijdende auto's.		Beter begaanbare straten bij piekneerslag.	Tegengaan snelrijdende auto's, treffen maatregelen Minervaplein.		Verbeterde cohesie door aanpak buurtpreventie/ buurtmoeders.
Klimaatadaptatie	Vergroening van straatprofiel, vooral in zuiden van de wijk rond Minervaplein.	Vergroening daken, tegengaan wateroverlast kelders, goede ventilatie/koeling.	Inventariseren waterberingsmaatregelen, vergroening van straten/pleinen, toevoegen schaduw, verbetering afwatering bij piekneerslag op lage plekken.	Beter begaanbare straten bij piekneerslag.			Gezondere leefomgeving door gereduceerde hittestress.	Samen organiseren van acties als tegelwippen die bijdragen aan verbinding in de buurt.
Mobiliteit	Aansluiten op deelmobiliteitsoplossingen.	Aansluiten op deelmobiliteitsoplossingen.	Stimuleren deelmobiliteit /fiets/wandelen. Treffen maatregelen foutparkeren. Creëren fietsparkeerplekken.	Tegengaan snelrijdende auto's, treffen maatregelen Minervaplein.			Tegengaan vervoersarmoede door verbeterde bereikbaarheid.	Tegengaan eenzaamheid door betere bereikbaarheid 110-Morgen, ook in avonden.
Sociale problematiek	Betere isolatie en lagere energierekeningen, gezondere woningen/beter binnenhuisklimaat (tegenaan schimmel). Opzetten leerwerk trajecten voor bewoners uit de buurt. Educatieprojecten ter voorbereiding op loopbaan in techniek.	Sociaal renoveren, (vroeg)signalering. Opzetten leerwerk trajecten voor bewoners uit de buurt.	Stimuleren sporten.		Gezondere leefomgeving door gereduceerde hittestress.	Tegengaan vervoersarmoede door verbeterde bereikbaarheid.		
Sociale cohesie		Werven complex-ambassadeurs, evt. toevoegen ontmoetingsplaatsen in complexen.	Op orde brengen van buitenruimte zodat deze uitnodigt voor ontmoeting.	Verbeterde cohesie door aanpak buurtpreventie/ buurtmoeders.	Samen organiseren van acties als tegelwippen die bijdragen aan verbinding in de buurt.	Tegengaan eenzaamheid door betere bereikbaarheid 110-Morgen, ook in avonden.		

Meedoen?

Alle hulp is welkom! Of heeft u nog vragen of wilt u iets kwijt over dit Buurtverbeterplan? Op de hoogte blijven van alle vorderingen?

Kijk op: 110morgen.habion.nl

Colofon

Het Buurtverbeterplan is in opdracht van de Wethouder Economie, wijken en kleine kernen opgesteld in intensieve samenwerking tussen de gemeente Rotterdam, Habion en de bewonersorganisatie 110-Morgen en het bureau Overmorgen, adviesbureau voor duurzame leefomgeving.

Fotografie

Gemeente Rotterdam, Habion, Bureau Overmorgen

Vormgeving

Awareness+zootz

www.rotterdam.nl
